

Mat och klimat

Christel Cederberg, Chalmers

Stadsbiblioteket i Halmstad onsdagen den 30 mars 2016.

Föredraget samlade rekordmånga deltagare: 90 st.

Christel Cederberg (CC) är bosatt i Harplinge utanför Halmstad och arbetar som biträdande professor vid CTH i Göteborg. Hon forskar inom området hållbar mat- och bioenergiproduktion.

CC konstaterade inledningsvis att ca 25 % av växthusgaserna och 35 % av markanvändningen kan härledas till jordbruket och matproduktionen. Till klimateffekten bidrar idisslarnas utsläpp av metangas, avgång av dikväveoxid från jordbruket, användning av fossila bränslen samt tillverkning av kvävegödselmedel. Därtill kommer annan negativ miljöpåverkan i form av kemikaliespridning, förlust av biologisk mångfald m.m.

En mycket viktig faktor är avskogning i tropikerna till förmån för fr.a. soja- och köttproduktion. I Sverige ser bilden annorlunda ut eftersom den svenska skogen ännu utgör en stor kolsänka: uttaget av virke är lägre än tillväxten. Man räknar med att man år 2045 kan ha uppnått klimatneutralitet i svenska utsläpp med hjälp av denna sänka, även om den då kan komma att vara betydligt mindre än idag.

Av köttjuren har idisslare som nöt och lamm högst klimatpåverkan. Mjölkkor är effektivare eftersom de även producerar mjölk. Antalet mjölkkor har minskat kraftigt i Sverige samtidigt som avkastningen per ko har ökat flerfaldigt. Detta har till en början har minskat klimatavtrycket av mjölkproduktionen, men har drivits för långt med hänsyn till andra miljöfaktorer och djurhälsa.

Åtgärder för att minska jordbrukets klimatpåverkan är

- stoppa avskogningen
- byta bränsle till traktorer och jordbruksredskap
- begränsa metanavgång genom bättre foderstat och högre tillväxt
- bättre gödselhantering biogasproduktion
- anpassa kvävegödsling för minska bildning av dikväveoxid

Köttkonsumtionen ökar snabbt över hela jorden i takt med levnadsstandarden och sjunkande priser. I Sverige står importen av kött för hela ökningen. Detta innebär en mycket stor överkonsumtion av protein i den rika delen av världen. I Sverige är proteinintaget 32 kg per person och år mot rekommenderade 18 kg. Detta motsvarar knappt 2 ton koldioxid-ekvivalenter per år (av totalt 10 ton per svensk och år). Hållbar nivå brukar anges till 1 ton/år. Detta motsvarar maten vi äter i dag med framtidens teknik.

Slutsatsen blir att vi måste minska intaget av animaliska livsmedel, framför allt nötkött väsentligt för att nå klimatmålen.

Under frågestunden framkom bl.a. följande:

- Konsumtionsökningen påverkar idag klimatet mer än befolkningsökningen.

- Plöjningsfri odling ökar markens kolinnehåll, men perenna grödor ger för låg avkastning.
- Det är önskvärt att införa köttskatt, men politiskt svårt.
- Djuretik: lågintensiv djurproduktion med magert bete i fattiga länder innebär knappast bättre djurhälsa.
- Hästarna i Sverige är mycket färre än korna och ger betydligt mindre metanutsläpp.
- Integrerad växtodling och djurproduktion är gynnsamt, men har tyvärr minskat, vilket medför övergödningsproblem.
- Konsumtionen av viltkött i Sverige är 2-3 kg/år mot 85 kg för tamdjurskött. Inte stort utrymme för ökning av vilt. Hägnutfodring är möjlig men inte mycket bättre från klimatsynpunkt. Men skjut gärna fler vildsvin!
- Ekologisk produktion är ingen lösning på klimatkrisen, men vi skulle tjäna på att driva hela jordbruket i den riktningen, fr.a. av hänsyn till den biologiska mångfalden.

Referat Bruno Toftgård